

14 NUESTRAS RAICES

La voz de Castelldefels

Marzo 2000

ELS PRIMERS ROMANS CONEGUTS A CASTELLDEFELS

Por
Albert Lopez Mullor

El mes de febrer de 1989, uns alumnes de l'Escola Taller del Castell, que feien pràctiques de construcció, van descobrir una cantonada d'un gran bloc de pedra calcària encastat en un mur de l'antiga rectoria de l'església de Santa Maria, en el qual es podien llegir algunes lletres d'una inscripció antiga.

Tot seguit, la direcció de l'escola es va adreçar al Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona, que, el març d'aquell mateix any, precisament, havia de començar a fer excavacions arqueològiques al castell, prèvies a la seva restauració – que es va desenvolupar, tot seguit entre 1989 i 1995. Un cop que els tècnics van arribar, i després d'un breu treball, es va descobrir completament la inscripció. A més, es va poder observar que es trobava gravada en la base d'un monument funerari commemoratiu privat, de l'època romana, a sobre del qual, probablement, hi havia hagut una estàtua. En un dels costats d'aquesta base, constituïda per un bloc en forma de paral·lelepípede anomenat cippus pels investigadors, va aparèixer el text següent:

C. TROCINAE
C. LIB.
SYNECDÉMO
IIIIII VIR. AUG.
VALERIA HALINÉ
MARITO OPTIMO

C (aio). TROCINAE / C (aaii). LIB (erto). / SYNECDÉMO / IIIII VIR (o). AUG (ustali). / VALERIA HALINÉ / MARITO OPTIMO. És a dir: a Gai Tròcina Synecdem, antic llibert de Gai, sevir augustalis. (La seva esposa) Valèria Haliné (li ho dedica) per haver estat un marit

anomenat també Gai Tròcina, que el va manumetre. D'aquesta manera, i segons la llei romana, l'antic esclau va adoptar el nom i el cognom del propietari que l'havia alliberat, als quals va afegir el seu propi cognom, Synecdem. Aquest cognom palesa l'origen

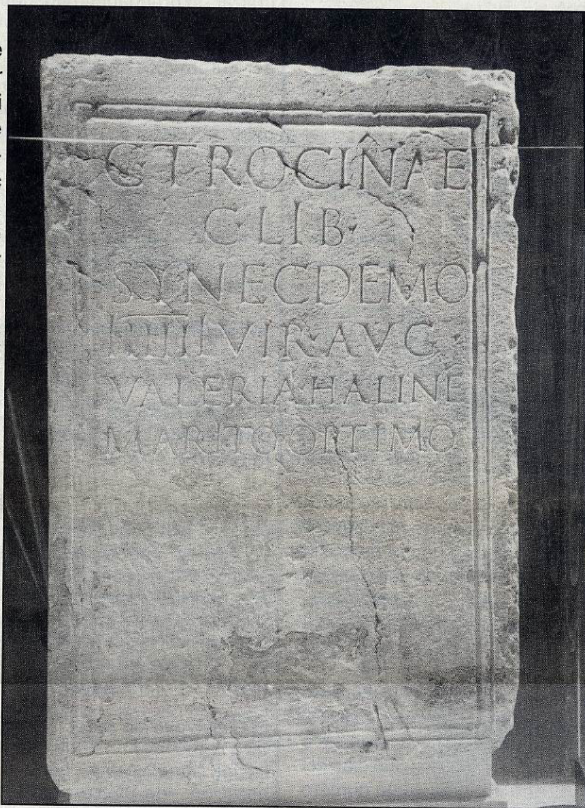
amb aquesta feina, haver fet una petita fortuna. Se sap que certs esclaus, que no eren pocs, percebien un sou o, en casos com aquest, també una participació en els beneficis dels negocis. Aquests diners, que evidentment Tròcina va conservar després de la seva manumissió, li haurien permès d'adquirir la vil·la situada dalt del turó de Castelldefels. La possessió d'aquesta vil·la, una explotació agrícola rural emplaçada dins el territori de Barcino, li hauria pogut haver assegurat el prestigi necessari per ocupar una magistratura dins el govern de la ciutat, cosa que la seva probable dedicació als negocis no li hagués permès ben bé, atès el caràcter poc noble d'aquesta feina, segons la consideració d'aleshores.

El nostre home, doncs, va poder arribar a ser sevir augustalis. El sevir era un dels sis homes que s'ocupaven de retre culte a l'emperador August divinitzat, i el sevirat era el càrrec municipal més alt que un llibert – un antic esclau manumitit, com ell – podia exercir dins l'administració municipal romana. Heus aquí, doncs, com Tròcina, malgrat el seu naixement humil, va ser una persona coneguda a la seva ciutat d'adopció, Barcino, i tenia una propietat rústega a Castelldefels, mercès a la

qual adquirir prestigi social. En la vil·la, lògicament, hi degué passar temporades, tant per administrar-la com per reposar-hi.

La seva dona, probablement esclava com ell en un principi i també d'origen grec, ja que el seu segon cognom, Haliné, és ben significatiu, devia haver estat al servei d'una bona família romana, la gens Valèria, de la qual havia adoptat el seu primer cognom – les dones romanes no tenien nom propi i se les anomenava pel primer cognom posat en femení. Quan Tròcina va morir, potser a una edat avançada, la seva esposa, Valèria, hauria pogut anar a viure al camp, a la seva vil·la de Castelldefels, on va fer bastir el monument commemoratiu del qual se n'ha trobat la base, que ara es conserva al petit museu instal·lat a l'església del Castell. És molt possible que el monument s'hi instal·lés a l'època de l'emperador Trajà, nascut a l'Hispania Bètica, que va governar l'Imperi Romà entre els anys 98 i 117 de la nostra era.

Cal afegir que, a través d'una sèrie d'inscripcions aparegudes en diferents excavacions arqueològiques o casualment, es coneixen d'altres membres de la família Tròcina, lliberts com Synecdem, que van viure a Barcino, Tarraco i a Acquae Calidae (Caldes de Montbui).

excel·lent.

Sens dubte, es tracta d'una dedicatòria gravada en un monument que l'esposa de Gai, Valèria, li va fer bastir quan ja era mort. La inscripció indica que Tròcina, al llarg d'alguns anys de la seva vida, havia estat esclau d'un personatge romà

grec del llibert i, atès, el seu lloc de naixement, ens fa deduir que, potser, Tròcina va ser un esclau de confiança, administrador, preceptor dels fills de l'amo, etc.

Posats a suposar, m'inclino per creure que el nostre personatge hauria pogut ser administrador i,